ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ പഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ പഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
അസ്തിഃ പ്രാപ്തിശ്ച കംസസ്യ മഹിഷ്യൗ ഭരതർഷഭ।
മൃതേ ഭർതരി ദുഃഖാർതേ ഈയതുഃ സ്മ പിതുർഗൃഹാൻ ॥ **1** ॥

പിത്രേ മഗധരാജായ ജരാസന്ധായ ദുഃഖിതേ।
വേദയാഞ്ചക്രതുഃ സർവമാത്മവൈധവ്യകാരണം ॥ **2** ॥

സ തദപ്രിയമാകർണ്യ ശോകാമർഷയുതോ നൃപ।
അയാദവീം മഹീം കർതും ചക്രേ പരമമുദ്യമം ॥ **3** ॥

അക്ഷൗഹിണീഭിർവിംശത്യാ തിസൃഭിശ്ചാപി സംവൃതഃ।
യദുരാജധാനീം മഥുരാം ൻയരുണത് സർവതോദിശം ॥ **4** ॥

നിരീക്ഷ്യ തദ്ബലം കൃഷ്ണ ഉദ്വേലമിവ സാഗരം।
സ്വപുരം തേന സംരുദ്ധം സ്വജനം ച ഭയാകുലം ॥ **5** ॥

ചിന്തയാമാസ ഭഗവാൻ ഹരിഃ കാരണമാനുഷഃ।
തദ്ദേശകാലാനുഗുണം സ്വാവതാരപ്രയോജനം ॥ **6** ॥

ഹനിഷ്യാമി ബലം ഹ്യേതദ് ഭുവി ഭാരം സമാഹിതം।
മാഗധേന സമാനീതം വശ്യാനാം സർവഭൂഭുജാം ॥ **7** ॥

അക്ഷൗഹിണീഭിഃ സംഖ്യാതം ഭടാശ്വരഥകുഞ്ജരൈഃ।
മാഗധസ്തു ന ഹന്തവ്യോ ഭൂയഃ കർതാ ബലോദ്യമം ॥ **8** ॥

ഏതദർഥോഽവതാരോഽയം ഭൂഭാരഹരണായ മേ।
സംരക്ഷണായ സാധൂനാം കൃതോഽന്യേഷാം വധായ ച ॥ **9** ॥

അന്യോഽപി ധർമരക്ഷായൈ ദേഹഃ സംഭ്രിയതേ മയാ।
വിരാമായാപ്യധർമസ്യ കാലേ പ്രഭവതഃ ക്വചിത് ॥ **10** ॥

ഏവം ധ്യായതി ഗോവിന്ദ ആകാശാത് സൂർയവർചസൗ।
രഥാവുപസ്ഥിതൗ സദ്യഃ സസൂതൗ സപരിച്ഛദൗ ॥ **11** ॥

ആയുധാനി ച ദിവ്യാനി പുരാണാനി യദൃച്ഛയാ।
ദൃഷ്ട്വാ താനി ഹൃഷീകേശഃ സങ്കർഷണമഥാബ്രവീത് ॥ **12** ॥

പശ്യാർയ വ്യസനം പ്രാപ്തം യദൂനാം ത്വാവതാം പ്രഭോ।
ഏഷ തേ രഥ ആയാതോ ദയിതാന്യായുധാനി ച ॥ **13** ॥

യാനമാസ്ഥായ ജഹ്യേതദ് വ്യസനാത് സ്വാൻ സമുദ്ധര।
ഏതദർഥം ഹി നൗ ജൻമ സാധൂനാമീശ ശർമകൃത് ॥ **14** ॥

ത്രയോവിംശത്യനീകാഖ്യം ഭൂമേർഭാരമപാകുരു।
ഏവം സമ്മന്തർയ ദാശാർഹൗ ദംശിതൗ രഥിനൗ പുരാത് ॥ **15** ॥

നിർജഗ്മതുഃ സ്വായുധാഢ്യൗ ബലേനാൽപീയസാഽഽവൃതൗ।
ശംഖം ദധ്മൗ വിനിർഗത്യ ഹരിർദാരുകസാരഥിഃ ॥ **16** ॥

തതോഽഭൂത് പരസൈന്യാനാം ഹൃദി വിത്രാസവേപഥുഃ।
താവാഹ മാഗധോ വീക്ഷ്യ ഹേ കൃഷ്ണ പുരുഷാധമ ॥ **17** ॥

ന ത്വയാ യോദ്ധുമിച്ഛാമി ബാലേനൈകേന ലജ്ജയാ।
ഗുപ്തേന ഹി ത്വയാ മന്ദ ന യോത്സ്യേ യാഹി ബന്ധുഹൻ ॥ **18** ॥

തവ രാമ യദി ശ്രദ്ധാ യുധ്യസ്വ ധൈർയമുദ്വഹ ।
ഹിത്വാ വാ മച്ഛരൈശ്ഛിന്നം ദേഹം സ്വർയാഹി മാം ജഹി ॥ **19** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ന വൈ ശൂരാ വികത്ഥന്തേ ദർശയന്ത്യേവ പൗരുഷം ।
ന ഗൃഹ്ണീമോ വചോ രാജന്നാതുരസ്യ മുമൂർഷതഃ ॥ **20** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ജരാസുതസ്താവഭിസൃത്യ മാധവൗ
മഹാബലൗഘേന ബലീയസാഽഽവൃണോത് ।
സസൈന്യയാനധ്വജവാജിസാരഥീ
സൂര്യാനലൗ വായുരിവാഭ്രരേണുഭിഃ ॥ **21** ॥

സുപർണതാലധ്വജചിഹ്നിതൗ രഥാ -
വലക്ഷയന്ത്യോ ഹരിരാമയോർമൃധേ ।
സ്ത്രിയഃ പുരാട്ടാലകഹർമ്യഗോപുരം
സമാശ്രിതാഃ സമ്മുമുഹുഃ ശുചാർദിതാഃ ॥ **22** ॥

ഹരിഃ പരാനീകപയോമുചാം മുഹുഃ
ശിലീമുഖാത്യുൽബണവർഷപീഡിതം ।
സ്വസൈന്യമാലോക്യ സുരാസുരാർചിതം
വ്യസ്ഫൂർജയച്ഛാർംഗശരാസനോത്തമം ॥ **23** ॥

ഗൃഹ്ണൻ നിഷംഗാദഥ സന്ദധച്ഛരാൻ
വികൃഷ്യ മുഞ്ചംഛരിതബാണപൂഗാൻ ।
നിഘ്നൻ രഥാൻ കുഞ്ജരവാജിപത്തീൻ
നിരന്തരം യദ്വദലാതചക്രം ॥ **24** ॥

നിർഭിന്നകുംഭാഃ കരിണോ നിപേതു -
രനേകശോഽശ്വാഃ ശരവൃക്കണകന്ധരാഃ ।

രഥാ ഹതാശ്വധ്വജസൂതനായകാഃ
പദാതയശ്ഛിന്നഭുജോരുകന്ധരാഃ ॥ **25** ॥

സംഛിദ്യമാനദ്വിപദേഭവാജിനാ -
മംഗപ്രസൂതാഃ ശതശോഽസൃഗാപഗാഃ ।
ഭുജാഹയഃ പൂരുഷശീർഷകച്ഛപാ
ഹതദ്വിപദ്വീപഹയഗ്രഹാകുലാഃ ॥ **26** ॥

കരോരുമീനാ നരകേശശൈവലാ
ധനുസ്തരംഗായുധഗുൽമസങ്കുലാഃ ।
അച്ഛൂരികാവർതഭയാനകാ മഹാ -
മണിപ്രവേകാഭരണാശ്മശർകരാഃ ॥ **27** ॥

പ്രവർതിതാ ഭീരുഭയാവഹാ മൃധേ
മനസ്വിനാം ഹർഷകരീഃ പരസ്പരം ।
വിനിഘ്നതാരീൻ മുസലേന ദുർമദാൻ
സങ്കർഷണേനാപരിമേയതേജസാ ॥ **28** ॥

ബലം തദംഗാർണവദുർഗഭൈരവം
ദുരന്തപാരം മഗധേന്ദ്രപാലിതം ।
ക്ഷയം പ്രണീതം വസുദേവപുത്രയോ -
ർവിക്രീഡിതം തജ്ജഗദീശയോഃ പരം ॥ **29** ॥

സ്ഥിത്യുദ്ഭവാന്തം ഭുവനത്രയസ്യ യഃ
സമീഹതേഽനന്തഗുണഃ സ്വലീലയാ ।
ന തസ്യ ചിത്രം പരപക്ഷനിഗ്രഹ -
സ്തഥാപി മർത്യാനുവിധസ്യ വർണ്യതേ ॥ **30** ॥

ജഗ്രാഹ വിരഥം രാമോ ജരാസന്ധം മഹാബലം ।
ഹതാനീകാവശിഷ്ടാസും സിംഹഃ സിംഹമിവൗജസാ ॥ **31** ॥

ബധ്യമാനം ഹതാരാതിം പാശൈർവാരുണമാനുഷൈഃ।
വാരയാമാസ ഗോവിന്ദസ്തേന കാർയചികീർഷയാ ॥ **32** ॥

സ മുക്തോ ലോകനാഥാഭ്യാം വ്രീഡിതോ വീരസമ്മതഃ।
തപസേ കൃതസങ്കൽപോ വാരിതഃ പഥി രാജഭിഃ ॥ **33** ॥

വാക്യൈഃ പവിത്രാർഥപദൈർനയനൈഃ പ്രാകൃതൈരപി।
സ്വകർമബന്ധപ്രാപ്തോഽയം യദുഭിസ്തേ പരാഭവഃ ॥ **34** ॥

ഹതേഷു സർവാനീകേഷു നൃപോ ബാർഹദ്രഥസ്തദാ।
ഉപേക്ഷിതോ ഭഗവതാ മഗധാൻ ദുർമനാ യയൗ ॥ **35** ॥

മുകുന്ദോഽപ്യക്ഷതബലോ നിസ്തീർണാരിബലാർണവഃ।
വികീർയമാണഃ കുസുമൈസ്ത്രിദശൈരനുമോദിതഃ ॥ **36** ॥

മാഥുരൈരുപസംഗമ്യ വിജ്വരൈർമുദിതാത്മഭിഃ।
ഉപഗീയമാനവിജയഃ സൂതമാഗധവന്ദിഭിഃ ॥ **37** ॥

ശംഖദുന്ദുഭയോ നേദുർഭേരീതൂർയാണ്യനേകശഃ।
വീണാവേണുമൃദംഗാനി പുരം പ്രവിശതി പ്രഭൗ ॥ **38** ॥

സിക്തമാർഗാം ഹൃഷ്ടജനാം പതാകാഭിരലങ്കൃതാം।
നിർഘുഷ്ടാം ബ്രഹ്മഘോഷേണ കൗതുകാബദ്ധതോരണാം ॥ **39** ॥

നിചീയമാനോ നാരീഭിർമാൽയദധ്യക്ഷതാങ്കുരൈഃ।
നിരീക്ഷ്യമാണഃ സസ്നേഹം പ്രീത്യുത്കലിതലോചനൈഃ ॥ **40** ॥

ആയോധനഗതം വിത്തമനന്തം വീരഭൂഷണം।
യദുരാജായ തത് സർവമാഹൃതം പ്രാദിശത്പ്രഭുഃ ॥ **41** ॥

ഏവം സപ്തദശകൃത്വസ്താവത്യക്ഷൗഹിണീബലഃ।
യുയുധേ മാഗധോ രാജാ യദുഭിഃ കൃഷ്ണപാലിതൈഃ ॥ **42** ॥

അക്ഷിണ്വംസ്തദ്ബലം സർവം
വൃഷ്ണയഃ കൃഷ്ണതേജസാ।
ഹതേഷു സ്വേഷ്വനീകേഷു
ത്യക്തോഽയാദരിഭിർനൃപഃ ॥ **43** ॥

അഷ്ടാദശമസംഗ്രാമേ ആഗാമിനി തദന്തരാ।
നാരദപ്രേഷിതോ വീരോ യവനഃ പ്രത്യദൃശ്യത ॥ **44** ॥

രുരോധ മഥുരാമേത്യ
തിസൃഭിർമ്ലേച്ഛകോടിഭിഃ।
നൃലോകേ ചാപ്രതിദ്വന്ദ്വോ
വൃഷ്ണീംശ്രുത്വാഽഽത്മസമ്മിതാൻ ॥ **45** ॥

തം ദൃഷ്ട്വാചിന്തയത് കൃഷ്ണഃ സങ്കർഷണസഹായവാൻ।
അഹോ യദൂനാം വൃജിനം പ്രാപ്തം ഹ്യുഭയതോ മഹത് ॥ **46** ॥

യവനോഽയം നിരുന്ധേഽസ്മാനദ്യ താവൻമഹാബലഃ।
മാഗധോഽപ്യദ്യ വാ ശ്വോ വാ പരശ്വോ വാഽഽഗമിഷ്യതി ॥ **47** ॥

ആവയോർയുധ്യതോരസ്യ യദ്യാഗന്താ ജരാസുതഃ।
ബന്ധൂൻ വധിഷ്യത്യഥവാ നേഷ്യതേ സ്വപുരം ബലീ ॥ **48** ॥

തസ്മാദദ്യ വിധാസ്യാമോ ദുർഗം ദ്വിപദദുർഗമം।
തത്ര ജ്ഞാതീൻ സമാധായ യവനം ഘാതയാമഹേ ॥ **49** ॥

ഇതി സമ്മന്തർയ ഭഗവാൻ ദുർഗം ദ്വാദശയോജനം।
അന്തഃസമുദ്രേ നഗരം കൃത്സ്നാദ്ഭുതമചീകരത് ॥ **50** ॥

ദൃശ്യതേ യത്ര ഹി ത്വാഷ്ട്രം വിജ്ഞാനം ശിൽപനൈപുണം।
രഥ്യാചത്വരവീഥീഭിർയഥാവാസ്തു വിനിർമിതം ॥ **51** ॥

സുരദ്രുമലതോദ്യാനവിചിത്രോപവനാൻവിതം।
ഹേമശൃംഗൈർദിവിസ്പൃഗ്ഭിഃ സ്ഫടികാട്ടാലഗോപുരൈഃ ॥ **52** ॥

രാജതാരകുടൈഃ കോഷ്ഠൈർഹേമകുംഭൈരലങ്കൃതൈഃ।
രത്നകൂടൈർഗൃഹൈർഹൈമൈർമഹാമാരകതസ്ഥലൈഃ ॥ **53** ॥

വാസ്തോഷ്പതീനാം ച ഗൃഹൈർവലഭീഭിശ്ച നിർമിതം।
ചാതുർവർണ്യജനാകീർണം യദുദേവഗൃഹോൽലസത് ॥ **54** ॥

സുധർമാം പാരിജാതം ച മഹേന്ദ്രഃ പ്രാഹിണോദ്ധരേഃ।
യത്ര ചാവസ്ഥിതോ മർത്യോ മർത്യധർമൈർന യുജ്യതേ ॥ **55** ॥

ശ്യാമൈകകർണാൻ വരുണോ
ഹയാംഛുക്ലാൻ മനോജവാൻ।
അഷ്ടൗ നിധിപതിഃ കോശാൻ
ലോകപാലോ നിജോദയാൻ ॥ **56** ॥

യദ് യദ് ഭഗവതാ ദത്തമാധിപത്യം സ്വസിദ്ധയേ।
സർവം പ്രത്യർപയാമാസുർഹരൗ ഭൂമിഗതേ നൃപ ॥ **57** ॥

തത്ര യോഗപ്രഭാവേണ നീത്വാ സർവജനം ഹരിഃ।
പ്രജാപാലേന രാമേണ കൃഷ്ണഃ സമനുമന്ത്രിതഃ।
നിർജഗാമ പുരദ്വാരാത് പദ്മമാലീ നിരായുധഃ ॥ **58** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ ഉത്തരാർധേ
ദുർഗനിവേശനം നാമ പഞ്ചാശത്തമോഽധ്യായഃ ॥